

2 SEM FYUGP GECWS 2

2026

(May/June)

WOMEN'S STUDIES

(Generic Elective Course)

Paper : GECWS-2

(**Women and Human Rights**)

Full Marks : 60 (80 for 2023 Batch)

Time : 2½ hours (3 hours for 2023 Batch)

The figures in the margin indicate full marks for the questions.

1. শুদ্ধ উত্তৰটো বাছি উলিওৱা : 1×8=8

Choose the correct answer :

(a) কোনটো বৃহৎ বৌদ্ধিক আন্দোলনৰ সৈতে নাৰীৰ অধিকাৰৰ দাবী ঐতিহাসিকভাৱে একেলগে উদ্ভৱ হৈছিল?

The demand for women's rights emerged historically alongside which broader intellectual movement?

(i) ৰোমান্টিকতাবাদ / Romanticism

(ii) আলোকিত যুগ / Enlightenment

(iii) সামন্ততান্ত্ৰিক ব্যৱস্থা / Feudalism

(iv) উত্তৰ-আধুনিকতাবাদ / Post-modernism

(2)

- (b) “নারীৰ অধিকাৰ হৈছে মানৱ অধিকাৰ।” এই শ্লোগানটো আনুষ্ঠানিকভাৱে কোনখন সন্মিলনত স্বীকৃত হৈছিল?

The slogan “Women’s Rights are Human Rights” was first formally endorsed at

- (i) মেস্কিকো সন্মিলন
the Mexico Conference
- (ii) কোপেনহেগেন সন্মিলন
the Copenhagen Conference
- (iii) ভিয়েনা বিশ্ব সন্মিলন
the Vienna World Conference
- (iv) বেইজিং সন্মিলন
the Beijing Conference

- (c) কোনটো সহস্ৰাব্দ উন্নয়ন লক্ষ্য (MDG) লিংগ সমতাৰ সৈতে প্ৰত্যক্ষভাৱে সম্পৰ্কিত আছিল?

Which Millenium Development Goal (MDG) directly addressed gender equality?

- (i) এম.ডি.জি. ১ / MDG 1
- (ii) এম.ডি.জি. ২ / MDG 2
- (iii) এম.ডি.জি. ৩ / MDG 3
- (iv) এম.ডি.জি. ৬ / MDG 6

(3)

- (d) মানৱ অধিকাৰৰ সাৰ্বজনীন ঘোষণাপত্ৰ (UDHR)ৰ কোনটো নীতিয়ে সৰ্বাধিক স্পষ্টভাৱে নারীৰ অধিকাৰক মানৱ অধিকাৰৰূপে প্ৰতিষ্ঠা কৰে?

Which principle of the UDHR most directly establishes the foundation for women’s rights as human rights?

- (i) সাংস্কৃতিক আপেক্ষিকতা
Cultural relativism
- (ii) মানৱ অধিকাৰৰ সাৰ্বজনীনতা
Universality of human rights
- (iii) ৰাষ্ট্ৰীয় সাৰ্বভৌমত্ব
State sovereignty
- (iv) অহস্তক্ষেপ নীতি
Non-intervention principle

- (e) নারীসকলৰ মানৱ অধিকাৰ আৰু পৰম্পৰাগত আইনৰ মাজত সংঘাতৰ বিষয়ে সৰ্বাধিক প্ৰকাশ কৰা প্ৰথা কোনটো?

Which practice best illustrates the conflict between women’s human rights and customary laws?

- (i) সাৰ্বজনীন ভোটধিকাৰ
Universal suffrage
- (ii) সমান কামৰ বাবে সমান দৰমহাৰ আইন
Equal pay legislation

(4)

(iii) পিতৃতান্ত্ৰিক প্রচলন অনুসৰি উত্তৰাধিকাৰ ব্যৱস্থা
Inheritance governed by
patriarchal customs

(iv) বাধ্যতামূলক শিক্ষা
Compulsory education

(f) নাৰী সবববাহক মানৱ অধিকাৰৰ দৃষ্টিকোণৰ পৰা কিহৰ
উলংঘন হিচাপে বুজা যায়?
From a human rights perspective,
trafficking is best understood as a
violation of

(i) সম্পত্তিৰ অধিকাৰ
Property Rights

(ii) সাংস্কৃতিক অধিকাৰ
Cultural Rights

(iii) শৰীৰৰ ওপৰত নিজৰ অধিকাৰ আৰু মৰ্যাদা
Bodily autonomy and dignity

(iv) ধৰ্মীয় স্বাধীনতা
Freedom of religion

(g) সশস্ত্ৰ সংঘাতৰ সময়ত নাৰীৰ সুৰক্ষা প্ৰদান কৰা জেনেভা
সন্ধি কোনটো চনত গ্ৰহণ কৰা হৈছিল?
The Geneva Conventions, which protect
women during armed conflict, were
adopted in

(i) ১৯১৯ / 1919

(ii) ১৯৪৯ / 1949

(iii) ১৯৪৫ / 1945

(iv) ১৯৫৪ / 1954

26P/1046

(Continued)

(5)

(h) নাৰীৰ প্ৰজনন অধিকাৰক স্বীকৃতি প্ৰদান কৰা আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয়
জনসংখ্যা আৰু বিকাশ সন্মিলন (ICPD) কোনটো চনত
অনুষ্ঠিত হৈছিল?

The International Conference on
Population and Development (ICPD),
which affirmed women's reproductive
rights, was held in

(i) ১৯৮৫ / 1985

(ii) ১৯৯৪ / 1994

(iii) ১৯৯২ / 1992

(iv) ১৯৯৫ / 1995

2. নিম্নলিখিত প্ৰশ্নবোৰৰ উত্তৰ দিয়া :

10×4=40

Answer the following questions :

(a) নাৰীৰ অধিকাৰৰ ঐতিহাসিক উৎসসমূহ ব্যাখ্যা কৰা।
মানৱ অধিকাৰৰ আলোচনাত নাৰীৰ লগত জড়িত
বিষয়সমূহ কেনেদৰে অৱহেলিত হৈ আহিছে সেই বিষয়ে
বিশ্লেষণ কৰা।

5+5=10

Explain the historical origins of
women's rights. Analyze how women
remained a marginal subject within
early human rights discourse.

অথবা / Or

সাৰ্বজনীন মানৱ অধিকাৰৰ গাঁথনিত নাৰীবাদী দৃষ্টিভঙ্গীৰ
সমালোচনাত্মক বিশ্লেষণ কৰা।

Critically analyze feminist critiques of
the universal human rights framework.

26P/1046

(Turn Over)

- (b) UDHR-ৰ কোনবোৰ অনুচ্ছেদত পুৰুষ আৰু নাৰীৰ সমতাৰ স্বীকৃতি দিছে? সেই অনুচ্ছেদসমূহৰ তাৎপৰ্য আলোচনা কৰা। 4+6=10

Which Articles of the UDHR explicitly recognize equality between men and women? Discuss the significance of those Articles.

অথবা / Or

যি কোনো তিনিখন আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় চুক্তি (convention) আৰু অঙ্গীকাৰ (covenant)ৰ সহায়ত নাৰীৰ অধিকাৰক মানৱ অধিকাৰ হিচাপে কেনেদৰে বুজোৱা হৈছে সেই বিষয়ে আলোচনা কৰা।

10

With reference to any three international conventions and covenants, discuss how women's rights are conceptualized as human rights.

- (c) নাৰীসকলৰ মানৱ অধিকাৰ উলংঘন কৰা পৰম্পৰাসমূহ বজাই ৰখাত পিতৃতান্ত্ৰিক সমাজ ব্যৱস্থাৰ ভূমিকা বিশ্লেষণ কৰা।

Analyze the role of patriarchy in sustaining customs that violate women's human rights.

অথবা / Or

বিশ্ব অৰ্থনৈতিক বৈষম্যতাই কেনেদৰে দৰিদ্ৰতাৰ নাৰীকৰণ (feminization of poverty) বৃদ্ধি কৰে আৰু ইয়াৰ ফলস্বৰূপে নাৰীৰ মানৱ অধিকাৰত কি প্ৰভাৱ পৰে সেই বিষয়ে মূল্যায়ন কৰা।

Assess how global economic inequalities contribute to the feminization of poverty and its implications for women's human rights.

- (d) মহিলাৰ স্বাস্থ্য অধিকাৰ আৰু স্বাস্থ্য-সেৱাৰ সুবিধাৰ মাজৰ সম্পৰ্ক পৰীক্ষা কৰা। এই ক্ষেত্ৰত সমসাময়িক প্ৰত্যাহ্বান আৰু নীতিগত হস্তক্ষেপৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা। 5+5=10

Examine the relationship between women's health rights and access to healthcare services. Discuss the contemporary challenges and policy interventions in this regard.

অথবা / Or

জলবায়ু পৰিৱৰ্তন আৰু প্ৰাকৃতিক দুৰ্যোগৰ প্ৰেক্ষাপটত নাৰীৰ মানৱ অধিকাৰৰ ওপৰত পৰিবেশ অৱক্ষয় কেনেধৰণৰ প্ৰভাৱ পেলায় সেই বিষয়ে আলোচনা কৰা। 10

With reference to climate change and natural disasters, discuss the impact of environmental degradation on women's human rights.

3. চমু টোকা লিখা (যি কোনো তিনিটা) : 4×3=12

Write short notes on (any three) :

- (a) নাৰীৰ মানৱ অধিকাৰৰ বিষয়ে উদাৰ নাৰীবাদৰ মতামত
Views of liberal feminism on women's human rights
- (b) নাৰীৰ মানৱ অধিকাৰৰ ক্ষেত্ৰত সমাজবাদী নাৰীবাদৰ দৃষ্টিভংগীসমূহ
Perspectives of socialist feminism on women's human rights
- (c) মাতৃকালীন স্বাস্থ্য উন্নয়নৰ বাবে MDGৰ লক্ষ্য
MDG goal for improving maternal health

- (d) বহনক্ষম উন্নয়নৰ লক্ষ্যসমূহৰ গুৰুত্ব
Significance of Sustainable Development Goals (SDGs)
- (e) নাৰীসকলৰ মানৱ অধিকাৰৰ গুৰুত্বপূৰ্ণ উলংঘন হিচাপে
নাৰীৰ যৌন সৰবৰাহ
Sex trafficking as a major form of violation of women's human rights
- (f) যুদ্ধকালীন সময়ত নাৰীৰ অধিকাৰ
Women's rights in the times of war

(২০২৩ বৰ্ষৰ শিক্ষার্থীৰ বাবে ২০ মূল্যাকৰ অতিৰিক্ত প্ৰশ্ন)

(Additional questions, 20 marks for 2023 Batch)

4. নিম্নলিখিত প্ৰশ্নবোৰৰ উত্তৰ দিয়া : 10×2=20

Answer the following questions :

- (a) জেনেভা সন্ধিৰ দৰে অন্যান্য আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় আইনসমূহে সশস্ত্ৰ সংঘাতৰ সময়ত মহিলাৰ অধিকাৰ কেনেকৈ সুৰক্ষিত কৰে সেই বিষয়ে ব্যাখ্যা কৰা।

Explain how international law, such as the Geneva Conventions, protects women's rights during armed conflict.

- (b) “মানৱ অধিকাৰ নীতিগতভাৱে সাৰ্বজনীন হ'ব পাৰে, কিন্তু মহিলাৰ ক্ষেত্ৰত ই সমানে প্ৰযোজ্য হোৱা নাই।” এই কথাৰ নাৰীবাদী দৃষ্টিকোণৰ পৰা ব্যাখ্যা কৰা।

“Human Rights may be universal in principle, but they have not been equally applicable to women.” Explain this statement from a feminist perspective.

★ ★ ★